

Lányi Gábor János: A Kálvinizmus nyitánya - Berni Zwingliánusok francia-svájci

Kálvinisták vitája az egyházfegyelem gyakorlásáról

Családi vitákról nem szokás beszélni. Lehet-e a reformáció emlékévében a protestantizmus családján belül lezajlott vitáról szólni? Talán csak az adhat erre felhatalmazást, ha ezáltal közelebb kerülünk felekezeti identitásunk mélyebb megismeréséhez.

A mű középpontjában álló, 1536 és 1560 között lezajlott konfliktus fő kérdése az volt, ki gyakorolhatja az úrvacsorától való eltiltás és a gyülekezetből való kiközösítés jogát? A berni tanács ezt a jogot Zwingli teológiai öröksége alapján magának tartotta fent. A berni hatalom alatt élő Lausanne környéki, francia nyelvű lelképásztorok viszont Kálvin tanításait követve ezt a jogot az egyházi és világi tisztségviselők közül közösen alkotott konzisztóriumnak, modern presbitériumaink előképének, tulajdonították.

A vita nemcsak teológiai eszközökkel folyt. Megfélemlítés, bebörtönzés és száműzés egyaránt szerepelt az előjogát féltő államhatalom eszköztárában. A velük szembenállók között pedig a történelemben először forrt ki egy olyan identitás, amelynek alapja Kálvin Szentírás-magyarázatához való ragaszkodás volt. Ezt az új identitást, amely a francia nyelvű lelkészeket összekötötte és arra is készre tette, hogy felvállalásáért hátratételt szenvedjenek, méltán nevezhetjük kálvinizmusnak, őket pedig, bár biztosan tiltakoztak volna ez ellen a megnevezés ellen, az első kálvinistáknak. Ezáltal pedig ezt az új, közös identitást előhívó konfliktust a kálvinizmus nyitányának.